

Jesenice - Stara Sava

Kranj

Radovljica

Škofja Loka

Tržič

UVODNIK

MESTA BODO OŽIVELA

Jeseni smo prejeli veselo novico. Norveški finančni mehanizem je potrdil projekt Sejem bil je živ. Za oživitev starih mestnih jeder Jesenic, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča oziroma obnovo petih ključnih objektov bomo prejeli 1,2 milijona evrov nepovratnih sredstev ali 85 odstotkov sredstev vrednosti projektov. Preostali denar za projekt bodo zagotovile občine in s tem obnovile trg Stara Sava na Jesenicah, Kranjsko hišo v Kranju, prostore za Linhartov muzej in večnamensko dvorano v radovljiški graščini, Sokolski dom v Škofji Loki in Kulturni center v Tržiču.

Obnove bodo prvi, vizualni znak, da se v petih gorenjskih mestih nekaj spreminja. Vendar je to le fizična prenova in osvežitev mestnih jeder, hkrati pa bo potekala še vsebinska prenova, s katero bomo mestom znova poskusili vrniti stari šarm. Znanj in veščin pri vpihovanju duše v stare mestna jedra so se lokalne projektne skupine, ki smo jih ustanovili po potrditvi projekta Sejem bil je živ, v začetku januarja učile od naših projektnih partnerjev na Norveškem. Skupaj smo obiskali pokrajino Hedmark, ki je po velikosti in organiziranosti zelo podobna Gorenjski, kjer so se pred leti uspešno spopadli z duhovi mestnih ulic.

Norvežani so nas učili o razvojnem procesu oživitve mest, kako uporabiti kulturno dediščino, kako vsrkati lokalne posebnosti, kako vzpodbuditi interesne skupine k sodelovanju. S pomočjo delavnic smo spoznali različne tehnike dela s skupinami in oblikovanju pristopov za izdelavo akcijskih načrtov takšnega dela. Rezultat je obsežno gradivo in množica nalog, ki predstavljajo izhodišča za delo lokalnih skupin za oživitev starih mestnih jeder na Gorenjskem.

Samo dokumenti in obnova objektov oziroma trga brez ljudi ne pomenijo veliko. Največjo vrednost bo projekt dobil ob aktivnem sodelovanju meščanov, trgovcev, gostincev, društev, mladih in organizatorjev pri ireditev pri razvoju mest. Naša želja je, da v starih mestnih jedrih radi živite, sklepate posle, se družite in veselite.

Sprejmite vabila lokalnih projektnih skupin, udeležite se srečanj in aktivno sodelujte pri oživitvi in razvoju vašega mesta. Skupaj lahko poživimo utrip starih mestnih jeder!

mag. Slavka Zupan

Regionalna razvojna agencija Gorenjska, BSC Kranj

NAPOVEDI DOGODKOV

15. februar 2007, Kristalna dvorana - Sokolski dom, Mestni trg 16, Škofja Loka

Regionalni posvet projekta Sejem bil je živ »Celostni pristop k oživljanju starih mestnih jeder«

Program

09.00 Pozdravi

Igor Draksler, župan Občine Škofja Loka
May Britt Brofoss, veleposlanica Kraljevine Norveške
dr. Rado Genorio, Služba Vlade RS za evropske zadeve
mag. Bogomir Filipič, Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC Kranj

Ovrednotenje potencialov mest

09.30 Prenova naselbin in arhitekture, Najnovejše izkušnje; prof. dr. Peter Fister, Fakulteta za arhitekturo

10.10 Sociologija prostora; prof. dr. Drago Kos, Fakulteta za družbene vede

10.50 Ekonomsko razvojni potencial starih mest; prof. dr. Bogomir Kovač, Ekonomska fakulteta

Sejem bil je živ – Celostni pristop k prenovi starih mestnih jeder Gorenjske

12.00 Izkušnja partnerja - Kulturna dediščina kot del razvoja; Gisle Erlien, Direktorat za kulturno dediščino Kraljevine Norveške

12.20 Predstavitev projekta in petih gorenjskih mest

13.30 Sklepna beseda

marec - maj 2007

Delavnice in prireditve po mestnih jedrih, več informacij na spletnih straneh občin

4. - 8. junij 2007

Obisk norveških mentorjev na Gorenjskem

INFORMACIJE O PROJEKTU:

Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC Kranj
Cesta Staneta Žagarja 37, 4000 Kranj
tel.: 04 28 17 230, e-pošta: info@bsc-kranj.si
www.bsc-kranj.si

ATRAKTIVNA STARA SAVA ŽIVAHNO V STAREM KRANJU

Interes Občine Jesenice je vzpostavitev mestnega jedra na območju, ki predstavlja zgodovinsko, tehniško, kulturno in naravno dediščino železarstva, ki je dalo lokalni skupnosti

v toku razvoja prepoznaven pečat. V preteklosti je bil muzejski kompleks vključen v t.i. železarsko območje in bil zaradi tega težje dostopen. S prestrukturiranjem železarstva se je odprl prostor t.i. muzejskega kompleksa Stara Sava na Jesenicah. Predstavlja nekdanjo železarsko naselbino, od katere so danes ostali objekti Mlin, Graščina, v kateri je Železarski muzej, Cerkev Marijinega vnebovzetja, Kasarna, Kolperna, Korenova hiša, delavnica s prizidkom, obodni zidovi nekdanjega Plavža in Pudlovke in Plavžni dimnik.

Osnovni namen projekta Sejem bil je živ je ustvariti pogoje za ureditev mestnega središča z vsemi svojimi funkcijami ter

krepitev identitete kraja z bogato železarsko tradicijo. Najpomembnejši cilj projekta je ureditev starega mestnega jedra; adaptacija in rekonstrukcija objektov ter zunanja ureditev muzejskega kompleksa v skladu s terminskim načrtom in finančnimi možnostmi, hkrati pa vzpostavitev ustrezne strukture upravljanja ter s tem povezane promocije in trženja muzejskega kompleksa. Na tem območju se bo izvajala družbena dejavnost namenjena vsem starostnim skupinam prebivalcev. Prav tako bo trg nudil možnost za predstavitve ljubiteljskih združenj – društev, vključno z zanimivo sejemsko ponudbo in igrami na prostem. Ob podpori zunanjih virov financiranja, lokalne skupnosti in železarske industrije ima to področje vse možnosti, da si pridobi nekdanjo reprezentančno vlogo in ugled ter ponovno predstavlja mestno središče Jesenic.

Žegenj na Stari Savi

Predstava za otroke pred Ruardovo graščino

Za oživljanje starega mestnega jedra je ključno, da se vanj vključijo: Glasbena šola, Gledališče Tone Čufar, Javni sklad ljubiteljske kulture, Pihalni orkester, Zveza kulturnih društev, Gornjesavski muzej, Muzejsko društvo ter drugi prijavljeni na javni razpis.

CILJI PROJEKTA

- urediti Trg pred Ruardovo graščino v okviru muzejskega kompleksa Stara Sava
- uvesti nove prireditve na prostem, ki bodo pomembno prispevale k živahnemu utripu novega mestnega jedra
- animirati lokalno prebivalstvo in organizacije za skupne aktivnosti in prireditve

INFORMACIJE Tanja Markelj, Občina Jesenice, Cesta železarjev 6, 4270 Jesenice
tel.: 04 58 69 297, e-pošta: tanja.markelj@jesenice.si
www.jesenice.si

V Kranju so se člani projektne skupine, ki so se udeležili strokovnega obiska na Norveškem, doslej sestali na treh delovnih srečanjih. Na njih so analizirali obstoječe stanje

v starem mestnem jedru Kranja, potrebe različnih interesnih skupin (prebivalcev, gostincev, trgovcev, organizatorjem prireditev, ...) ter oblikovali tri glavne cilje, ki jih želijo doseči v sklopu projekta Sejem bil je živ.

Na prvo mesto je projektna skupina postavila obogatitev celotne ponudbe, nato pa vzpostavitev sodelovanja med vsemi interesnimi skupinami in skupno promocijo celotne ponudbe.

Upoštevač izkušnje in priporočila norveških kolegov projektna skupina pripravlja načrt nadaljnjega dela. Tako bodo organizirali tematske delavnice z lokalnimi interesnimi skupinami (prva delavnica bo organizirana z gostinci predvidoma v drugi polovici februarja 2007), se vključevali v program promocije Kranja v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji in poskrbeli za sistematično usklajevanje organizatorjev prireditev z interesnimi skupinami v starem mestnem jedru. Rezultat vseh navedenih aktivnosti bo oblikovanje konkretnega dolgoročnega akcijskega načrta upravljanja, razvoja in trženja starega mestnega jedra.

Objekt na Glavnem trgu 2 v Kranju – bodoča Kranjska hiša

Sobotni utrip starega mestnega jedra Kranja

Velika pridobitev sodelovanja v projektu bo obnova objekta za vzpostavitev Kranjske hiše – Središča za promocijo turizma in trženje lokalnih produktov. Objekt na Glavnem trgu 2 bo namenjen turistično informacijskemu centru, internetnim koticom in prodajalni iz izdelki domače in umetnostne obrti, v njem se bodo odvijali različne predstavitve, delavnice, razstave in drugi dogodki. Z objektom bo upravljal Zavod za turizem Kranj.

Aktivnosti celostne oživitve mestnega jedra Kranja se bodo izvajale v sklopu lokalne projektne skupine, ki jo sestavljajo Tanja Varl, Natalija Polenec, Barbara Ravnik Toman, Gregor Šivic, Petra Vencelj in Petra Polak.

CILJI PROJEKTA

- obogatitev celotne ponudbe starega mestnega jedra Kranja
- vzpostavitev sodelovanja med vsemi interesnimi skupinami v starem mestnem jedru Kranja
- skupna promocija celotne ponudbe v starem mestnem jedru Kranja

INFORMACIJE Tanja Varl, Mestna občina Kranj, Slovenski trg 1, 4000 Kranj
tel.: 04 23 73 134, e-pošta: tanja.varl@kranj.si
www.kranj.si

LINHARTOVO MESTO KULTURE

Staro mestno jedro Radovljice leži na pomolu v medvodju Save in Suhe. Trg omenjajo že leta 1333, mesto konec 15. stoletja. Cestni trg nosi ime po Antonu Tomažu Linhartu, ki se je tu rodil leta 1756. Trg je pravokotne oblike, okoli njega pa so nanizane meščanske hiše in baročna graščina. Cerkev je pomaknjena na rob pomola. Obdajajo ga mestno obzidje in obrambni stolpi, ob vhodu vanj pa je obnovljen srednjeveški mestni jarek - edini v Sloveniji. Mesto dopolnjuje grajski park.

Staro mestno jedro je v celoti zaščiteno kot kulturni spomenik. Občina Radovljica in drugi lastniki objektov od šestdesetih let prejšnjega stoletja intenzivneje obnavljajo staro mestno jedro tako, da danes s tlakovanim trgom, zaprtim za promet, obiskovalcu ponuja urejeno

Jazz na Linhartovem trgu

podobo. Ob obisku na trgu najde muzeje, galerije, šole, stalne zbirke, TIC, mladinsko hišo, glasbeno šolo, cerkev, trgovine s spominki ter nenazadnje tudi dobre gostilne in kulturne dogodke, ki potekajo skozi vse leto. Vrhunec dogajanj je avgustovski Festival Radovljica, ki privabi številne obiskovalce.

Utrip starega mestnega jedra kazijo nekateri problemi, predvsem oddaljenosti od komercialnih centrov, posledično se iz mesta umikajo manjše trgovine in storitvene dejavnosti. Primanjkuje tudi parkirnih površin, neurejena in neugodna je lastniška struktura objektov, vseskozi primanjkuje denarja za obnovo in oživiljanje mesta.

Linhartov trg je podaljšana dnevna soba meščanov kjer je dovolj prostora za druženje in igranje

CILJI PROJEKTA

- obnova večnamenske baročne dvorane in ureditev prostorov za Linhartov muzej v radovljiški graščini
- oblikovanje akcijskega programa oživitve starega mestnega jedra z vključitvijo živečih, delujočih in obiskovalcev starega mestnega jedra k izdelavi konkretnih ukrepov za tekoče obnavljanje starega mestnega jedra in mestne opreme, za izboljšanje ponudbe, prireditvev, trženja, povečanje obiska, podaljšanje bivanja turistov v Radovljici.

INFORMACIJE Majda Odar, Občina Radovljica, Gorenjska cesta 19, 4240 Radovljica
tel.: 04 53 72 315, e-pošta: majda.odar@radovljica.si
www.radovljica.si

PISANA LOKA

Škofja Loka s svojo značilno srednjeveško podobo staroga mestnega jedra predstavlja vrhunsko arhitekturno dediščino. Skupna obveznost in cilj projekta je, da bogato arhitekturno dediščino naših prednikov ohranimo, da njen zgodovinski pomen spojimo z živahnim kulturnim in življenjskim utripom sedanosti.

V okviru projekta Sejem bil je živ bo obnovljen Sokolski dom (Kristalna dvorana) in s tem pridobljeni prostori za kulturo, seminarje, delavnice, srečanja, koncerte, ... Predvideno je sodelovanje s prebivalci mestnega jedra, društvi in vsemi zainteresiranimi z namenom oživitve mesta. Živahnost mestnega jedra bo dosežena s kulturnimi prireditvami in dogodki, kot so srednjeveška prireditvev »Venerina pot«, koncerti stare glasbe in srednjeveških plesov, glasbeni koncerti na prostem, dnevi evropske kulturne dediščine, mesečni sejem kmetijskih pridelkov, sobotne promenade - glasbeni nastopi in drugo. Povezovalna nit vseh pa bo Škofjeloški pasijon, najstarejše slovensko dramsko besedilo, ki je nastalo v kapucinskem samostanu v Škofji Loki v 18. stoletju. Še naprej se bo spodbujalo nadaljevanje prenove objektov v starem mestnem jedru Škofje Loke.

Sokolski dom – bodoči prostor kulturnih dogodkov

Škofjeloški pasijon

Lokalna projektna skupina, ki jo sestavljajo Mateja Hafner Dolenc, Marko Pleško, Janez Jocič, Mara Tavčar, Mojca Debeljak, Niki Mesec, Matic Stergar, Barbara Pokorn in Jernej Tavčar, se je že sestala na dveh srečanjih. Strinjali so se, da potrebujejo koordinirano delovanje vseh in dobro promocijo. Zato vse prebivalce starega mestnega jedra in vse zainteresirane vabijo, da se jim pridružijo pri snovanju skupnih ciljev, idej, pobud pri oživiljanju, izmenjavi izkušenj, spodbujanju drug drugega, trženju in razvoju starega mestnega jedra v prihodnje. Za vse bodo marca 2007 pripravili delavnico na temo oživitve starega mestnega jedra.

CILJI PROJEKTA

- razvoj kulturnega turizma,
- povečanje turističnega obiska za 30 odstotkov ter
- gospodarskega razvoja za desetino.

INFORMACIJE Barbara Pokorn, Občina Škofja Loka, Mestni trg 15, 4220 Škofja Loka
tel.: 04 51 12 347, e-pošta: barbara.pokorn@skofjaloka.si
www.skofjaloka.si

KULTURNI CENTER TRZIN

Občina Trzin bo v okviru projekta Sejem bil je živ obnovila kulturni center v Trzinu, ki bo namenjen kulturnim prireditvam za vse generacije. Cilji, ki bodo uresničeni z vzpostavitvijo kulturnega centra so oživitev starega mestnega jedra in ohranitev kulturne dediščine, organizacija etnoloških prireditev in dogodkov, spremeniti odnos lokalnih prebivalcev do kulturne dediščine in zgodovine. Z oživitvijo mestnega jedra in ohranjenimi kulturnimi spomeniki se bo razvila tudi turistična podoba in ponudba mesta. S povečanim obiskom turistov in privlačnejšo ter kvalitetnejšo ponudbo se bo dvignila tudi njihova potrošnja, kar pomeni dvig ekonomskega in socialnega standarda ter nova delovna mesta v mestnem središču.

Staro mestno jedro

Kulturni center Trzin

Obnovljena stanovanja bodo v mestno jedro privabila mlade družine, ki se bodo aktivno vključevale v oživljanje starega mestnega jedra. Z izgradnjo obvoznice bo uresničena dolgoletna želja po zaprtju dela starega mestnega jedra za motorna vozila, hkrati pa bo lastnikom poslovnih prostorov omogočena selitev njihove dejavnosti tudi na ulico. Vzodbujali se bodo interesi po vrnitvi rokodelskih dejavnosti v staro mestno jedro.

V kulturnem centru se namerava prostor ponuditi tudi kulturnim društvom, ki bodo s svojim delovanjem pripomogla k oživitvi kulturnega centra in s tem tudi njegove okolice.

V starem mestnem jedru se skozi vse leto že odvijajo etnološke in kulturne prireditve. Trzinčani že vrsto let 11. marca, na predvečer sv. Gregorja,

pripravijo dobrodošlico luči in svetlobi, ki takrat oblije tudi tržiško kotlino. Vsak drugi vikend v maju se v Trzinu zberejo ljubitelji mineralov in fosilov ter varstva okolja. Občina Trzin že od leta 1996 vsako poletje organizira Poletne prireditve. V tem sklopu se vsak vikend v juliju in avgustu predstavijo kulturne in glasbene skupine iz Slovenije in tujine. Občina Trzin se s temi prireditvami trudi dvigniti kulturni utrip mesta, hkrati pa tako poskrbi tudi za dodatno turistično ponudbo.

CILJI PROJEKTA

- vključiti mestno prebivalstvo v aktivno življenje v mestnem jedru
- nadaljevati in obogatiti etnološke prireditve v mestu
- povečati turistično ponudbo in odpreti prenočitvene zmo-gljivosti
- ohraniti kulturno dediščino v mestu

INFORMACIJE Mateja Hafner Malovrh, Občina Trzin, Trg svobode 18, 4290 Trzin, tel.: 04 59 71 521, e-pošta: mateja.malovrh@trzin.si, www.trzin.si

OŽIVLJENA LECTARSKA DELAVNICA

Kot primer dobre prakse oživljanja starega mestnega jedra je decembrsko odprtje Lectarske delavnice v Radovljici. V danes več kot pol tisočletja stari hiši je leta 1766 Jakob Krivic odprl lectarsko delavnico, njegov sin Janez pa leta 1822 odprl še gostilno. Tudi zato je še danes hiši ime Lectar, čeprav se je ohranila zgolj gostinska dejavnost.

»V družini smo si že dolgo želeli, da bi stara obrt znova prišla v našo hišo. Lect in lectarske srčke smo kupovali v Ljutomeru pri Veri in Georgu Škrajnar Peischl, ob njuni upokojitvi pa smo želeli kupiti delavnico za našo hišo. Dolgo sta se odločala, končno pa smo 10. decembra lani slovesno odprli delavnico,« pravi Jože Andrejaš iz Gostilne Lectar z Linhartovega trga.

Zakonca Škrajnar Peischl sta Lectarju predala praktično vse, od delavnice s pulti, skrinje, pečjo, vse manjše pripomočke in tudi znanje. Andrejaš je nad lectarstvom navdušil vso družino ter zaposlil ekipo treh lectark s katerimi so obiskovali izobraževanje. Slovesno odprtje je 10. decembra potekalo v sklopu Linhartovih dni, natanko 240 let po odprtju prve lectarske delavnice. Odziv je bil po besedah Andrejaša odličen, saj so komaj izpolnili vsa naročila, in dodaja: »To je pridobitev za Radovljico in Gorenjsko, saj bi sicer lepa obrt šla v pozabo. Takšnih ni veliko niti v Sloveniji.«

Jože Andrejaš ima še vrsto drugih zamisli. Med njimi je zelo zanima t. i. hotel brez strehe, kar pomeni, da v več hiš na Linhartovem trgu ponudijo turistične sobe ali apartmaje. V Gostilni Lectar bodo z urejanjem prenočišč začeli že prihodnje leto ...

PONUJAM LAHKO LE DOBRA VPRAŠANJA

Arhitektka Tove Krattbøl je koordinatorica programa Sejem bil je živ. Pravi, da ne more ponuditi enostavnih rešitev, lahko pa zastavi kup dobrih vprašanj. »Poznam nekaj uspešnih idej iz tujine, vendar ničesar ne želim narediti na svoj način, saj projektne skupine posameznih mest svoje rešitve najbolje poznajo, le oblikovati jih morajo,« pravi arhitektka. S sodelavci je na Norveškem gostila predstavnike petih občin in jim svetovala kako skozi proces regeneracije nekega objekta, trga, turističnega ali kulturnega centra ... reševati konflikte v mestu, analizirati območje, vrniti dobro ime in vključiti mlade v prenavo mest.

Na Norveškem jim je že uspelo, da so predele mest, ki so bili prej na slabem glasu in so se mladi in izobraženi izseljevali, kriminal pa je bil v porastu obrnili na glavo. Meščani so bili nesamozavestni, niso želeli povedati od kod prihajajo, center mesta je propadal, trgovine in gostilne so se selile iz centra. »Danes je v tem mestu nova knjižnica, preuredili smo trg in še marsikaj drugega, predvsem miselnost prebivalcev. Sedaj so ponosni na svoje mesto, mladi se znova priseljujejo. Vse smo pritegnili h komunikaciji in medsebojnem dogovarjanju, zato sedaj prevladuje pozitivno mišljenje,« še pravi koordinatorica projekta, ki bo Gorenjsko kmalu znova obiskala.

V ekipi norveških mentorjev so poleg arhitektke Tove Krattbøl še ??????? Tone Gerd Bratland, geografinja Elin Gjevre ter arhitektka Magne Kvam in Frode Bakken.

Informator projekta Sejem bil je živ, številka 1, februar 2007

Založil in izdal: BSC Kranj; Urednik: Aljoša Kolman; Teksti: Tanja Markelj, Tanja Varl, Majda Odar, Mateja Hafner Dolenc, Mateja Hafner Malovrh; Fotografije: arhiv BSC, arhivi Občin, arhiv GMJ; Oblikovanje: Barbara Bogataj Kokalj; Tisk: Medium, d.o.o., Naklada: 30.000 izvodov

